

Odpovědi na některé námitky proti evolučnímu stvoření

Carl Drews

Zdroj: <http://www.theistic-evolution.com/theistic-evolution.html#Non-Scriptural-Objections>

Překlad: Pavel škoda

1. Evoluce je krutá

Evoluce je krutá, plýtvá a je neefektivní; Bůh by takovým způsobem netvořil.

Co se týká „plýtvání a neefektivity“ nevím o žádném verši v Bibli, z něhož plyne, že Boží způsoby jsou spořivé a efektivní z pohledu lidí 21. století. Naopak, Boží cesty z našeho lidského pohledu vypadají často velmi marnotratně a neefektivně. Například si vezměme podobenství o dělnících na vinici v Mt 20,1-16. Majitel vinice plýtvá svými penězi na to, aby najal pracovníky i jen na poslední hodinu. Bůh však takové jednání nevidí jako plýtvání či neefektivitu. Nazývá to milostí a milosrdenstvím.

Stvoření dinosaurů se nám může zdát jako plýtvání časem na cestě ke stvoření lidstva. Dinosauri vládli na Zemi po miliony let a pak byli náhle zcela vyhubeni. Proč Bůh dovolil jejich stvoření? Podobné otázky můžeme klást i na poli astronomie. Další galaxie mimo Mléčnou dráhu vypadají úžasně, když je pozorujeme dnešními výkonnými dalekohledy. Avšak nemáme ani tu nejmenší šanci, aby pro nás byly jakkoli užitečné, pokud ovšem Ježíšův příchod není mnohem vzdálenější, než si většina lidí myslí. Proč se Bůh zabýval stvořením takovýchto vzdálených galaxií? Naše jediná by pro nás zdá se zcela dostačovala.

Obvinění z „krutosti“ je jiná věc. Říká někde Písmo, že uskutečňování Božího plánu zde na Zemi nebude nikdy zahrnovat krutost? Jen v samotném příběhu Ježíše Krista je krutosti poměrně mnoho:

- a) Juda a Tamar – Juda nařídil, aby Tamar byla ukamenována za prostituci, když sám byl jedním z těch, kteří ji navštívili za účelem mít s ní pohlavní styk (Gn 38).
- b) Marie, Ježíšova matka, podstoupila dlouhou cestu na oslu, když byla v devátém měsíci (Lk 2,1-7).
- c) Ukřižování Ježíše (Jan 19) a mučednictví apoštolů.

Vím, že Bůh není krutý. Když vidím v našem světě krutost, hledám především vysvětlení zahrnující aspekt hříchu, a ne Boží záměr.

Přežití nejsilnějšího je kruté. Smrt je krutá. Bůh by své stvoření nenavrhl takovým způsobem.

V Bibli máme také místa, kde je krutost evidentní, ale příčinou přitom není lidský hřích. Například:

- a) Při potopě zahynulo smrtí utonutím obrovské množství nevinných zvířat a velmi pravděpodobně i lidských dětí (Gn 7,21-23).
- b) Pokud vykládáme Gn 1,30 tak, že zde nebyli žádní masožravci až do pádu člověka do hříchu či do potopy, pak to musel být Bůh, kdo způsobil, že zvířata začala lovit a požírat se navzájem, ale jistě se nejednalo o jejich chybu.
- c) Jan 1,3 říká, že vše, co existuje, stvořil Bůh. „Vše“ nutně zahrnuje také svobodnou vůli a zlo.
- d) Bůh zatvrdil faraónovo srdce a pak ho potrestal za to, že je tvrdohlavý (Gn 4,21).

Zdá se mi to příliš troufalé tvrdit, že známe mysl všemohoucího Boha, že známe jeho plány a víme, co pokládá za kruté a co ne. Iz 55,8-9 srovnává náš intelekt s Božím: „*Mé úmysly nejsou úmysly vaše a vaše cesty nejsou cesty moje, je výrok Hospodinův. Jako jsou nebesa vyšší než země, tak převyšují cesty mé cesty vaše a úmysly mé úmysly vaše*“.

Snad Bůh stvořil evoluční proces jako způsob, jak může život přetrvat přírodní pohromy, o nichž Bůh věděl, že přijdou, jako byl například dopad meteoritu do místa, které je dnes známé jako kráter Chicxulub na Yukatánském poloostrově v Mexiku, a o kterém se dnes uvažuje jako o příčině vyhynutí dinosaurů před 65 milióny lety. Ostatní zvířata (savci a ptáci) tuto katastrofu zjevně přežila a znovu osídlila Zemi. Tento pohled je v souladu s příběhem Sodomy a Gomory v Gn 18-19, kde je z Boží milosti zachráněna pouze malá skupina lidí. (Pokud chcete vědět, proč Bůh poslal či dovolil dopad meteoritu do kráteru Chicxulub, když v té době ještě neexistoval lidský hřích, musíte se Boha zeptat, až se dostanete do nebe. Já to mám rozhodně v plánu. Stejně otázky lze aplikovat i na současné pohromy jako jsou hurikány, záplavy, zemětřesení, vulkanické erupce a další.) Tento zde prezentovaný pohled netvrdí, že evoluce je ideálním procesem, jakým Bůh mohl stvořit život, ale že je Božím způsobem, jak zajistit přetrvání a rozvoj života v problematickém a nebezpečném vesmíru. A skutečně život na Zemi přetrval po mnoho milionů let i přes nejhorší satanovy snahy ho zničit. Vesmír je dobrý – dost dobrý pro nás, abychom ho mohli spolu s žalmistou chválit. Avšak Božím dokonalým prostředím pro život je... nebe!

Albert Einstein zastával vzhledem k relativitě myšlenku Boží dokonalé jednoduchosti. Po řadě vědeckých úspěchů však začal být konfrontován s nevyhnutelnou komplexitou kvantové mechaniky a dospěl k limitům své teorie. Pokaždé, když četl novou moderní teorii, odmítal ji slovy „pokud bych já byl Bohem, nenavrhl bych to takovýmto způsobem“. Nakonec mu Niels Bohr dal radu, aby přestal říkat Bohu, co má dělat.

Apoštol Pavel v Ř 9,9-24 předkládá obsáhlé varování proti kritice Božích cest. Dává zde příklady z biblické historie a pokračuje popřením našeho práva činit závěry, že Bůh byl nespravedlivý či krutý. Povšimněme si zejména v. 20: „*Člověče, co vlastně jsi, že odmlouváš Bohu? Řekne snad výtvar svému tvůrci: „Proč jsi mě udělal takto?“*“.

Bůh si k šíření evangelia zvolil jistou metodu: řekněte to lidem a ti to řeknou dalším, a tak dále. Z našeho lidského pohledu bychom mohli učinit snadný závěr, když se díváme nazpět do historie, a sice, že se jedná o krutou a neefektivní metodu. Má se za to, že Štěpán, Pavel a všichni apoštolové kromě Jana zaplatili za šíření evangelia krutou smrtí. Vidíme, že se jednalo o neefektivní metodu, protože o 2000 let později je na světě stále ještě mnoho lidí, kteří o Ježíši neslyšeli. Jiní sice slyšeli, ale poselství bylo tak pokroucené, že ho nebyli ochotni přijmout. A přesto nepopíráme, že si Bůh tuto metodu vybral k rozšíření dobré zprávy o Ježíši Kristu. Podobně proto nemůžeme činit ani závěr, že Bůh nemohl použít evoluci, protože je krutá a neefektivní.

Pokud neakceptujete, že evoluce je od Boha, pak máte pouze o jeden scénář typu „Bůh je krutý“ méně. Je ale mylné tvrdit: „Protože se mi zdá, že je celý proces evoluce krutý, je zřejmé, že za tím Bůh být nemůže“.

2. Zdravý rozum

Myšlenka, že všichni pocházíme z „prapolévky“ se přičí zdravému rozumu.

Podobné je to ale například i s myšlenkou, že všichni žijeme na malém globu, který neustále rotuje kolem své osy a zároveň obrovským prázdným prostorem létá dokola kolem slunce. Ale přesto jsme zde.

3. Vytvoření řádu skrze náhodu

Můžeme třást pytlíkem s hodinovými součástkami, jak dlouho chceme, ale nikdy tím nedostaneme funkční hodinky.

Ještě jsem se nesetkal s někým, kdo by zkoušel třást takovým pytlíkem se součástkami miliony let nebo alespoň 10 000 let. Nicméně si myslím, že skutečný mechanismus evoluce je jiný.

4. Evoluce a křesťanská víra nejsou vzájemně kompatibilní

Teistická evoluce je nerozhodný směr. Je třeba si vybrat jedno (kreacionismus) nebo druhé (evoluci bez Boha).

Podobně je to však například i s teistickou meteorologií, a přesto v ní většina křesťanů věří. Bůh posílá déšť podle svého záměru, ale také víme, že vody se vypařují z oceánů, formují se v mraky a ty posléze kondenzují v déšť. Obojí je pravda. Není zde konflikt. Dokonce i Eliáš věděl, že mraky ohlašují déšť, i když to byl Bůh, který je nasměroval (1 Kr 18,44).

5. Teistická evoluce je kompromis

Můj slovník definuje kompromis jako „vyřešení rozdílů skrze arbitráž nebo skrze dohodu dosaženou vzájemnými ústupky obou stran“. Dodatek k tomuto argumentu říká, že takové ústupky jsou špatné, protože se přece nemůžeme vzdát jakékoli části Písma. To jistě nemůžeme! Podívejme se tedy, čeho se vzdáváme, když přijímáme tento údajný „kompromis“ teistické evoluce:

- a) Vzdáváme se doslovných stvořitelských dnů (pokud nejsme zastánci varianty této teorie, která tvrdí, že biblický den zastupuje jeden reálný věk). Ačkoli je zřejmé, že teorie doslovných dnů je, zejména ve fundamentálních kruzích, velmi populární, na svých stránkách¹ ukazují na základě Písma, že to není jediná možná teorie. Teorie doslovných dní je pouze jednou z možných interpretací prvních kapitol knihy Genesis. Já jsem věrný Bibli, ale ne jedné její konkrétní interpretaci. Nevzdáváme se tedy v žádném případě autority Písma
- b) Vzdáváme se jednoznačnosti o tom, kdy a kde se odehrál pád lidstva, nevzdáváme se však myšlenky pádu jako takového. Ačkoli někteří teističtí evolucionisté vnímají doslovný pád jako kolektivní událost, zůstává zde stále prostor k víře, že k pádu lidí do hříchu došlo u konkrétních dvou lidských jedinců, kteří se jmenovali Adam a Eva a kteří žili v místě nazvaném zahrada Eden.
- c) Vzdáváme se myšlenky, že svět za hranicemi zahrady Eden byl stvořen jako dokonale bezpečné a přívětivé místo, zcela prosté fyzických zranění a nebezpečí. Nicméně Gn 1-2 nikde netvrdí, že zde již tehdy neexistovaly přírodní katastrofy jako bouře, zemětřesení a dopady meteoritů. Lidstvo dostalo pověření podmanit si zemi. Hebrejský výraz pro „podrobit“ (*kabas*) odkazuje na jiných místech Starého zákona na násilné, smrtící konflikty.² Máme také pouze jediný verš (Gn 1,30), který lze interpretovat tak, že všechna zvířata byla býložravá. Nevzdáváme se myšlenky, že hřích vešel do světa s pádem Adama.

Vidíme tedy, že teistická evoluce neodpovídá definici kompromisu, protože se nevzdáváme ničeho, co má skutečnou hodnotu pro naši víru. Nyní se podívejme, co získáváme:

¹ <http://www.theistic-evolution.com>

² *Kabas* má ve Strongově konkordanci č. 3533. Vyskytuje se v Gn 1,28; Nu 32,22; Nu 32,29; Joz 18,1; 2 Sam 8,11; 1 Par 22,18; 2 Par 28,10; Neh 5,5, Est 7,8 Jer 34,11.16, Mich 7,19 a Zach 9,15. *Kabas* neznámá jen sekat trávu a zastříhovat keře!

- a) Dáváme do souladu svědectví Božího slova a svědectví Božího stvoření. Když se něco podobného dělo naposledy, křesťanství to přežilo. Tehdy, během Koperníkovy (1543) a Galileovy (1633) revoluce, zvítězil heliocentrismus nad geocentrismem. Dnes zde také máme teistickou astronomii, která je všeobecně přijímána, a nikdo se nepozastavuje nad tím, že se toto pojmenování používá.
- b) Nemusíme porušovat Boží přikázání, že nemáme nést falešné svědectví. Jedná se o osmé přikázání (či deváté, podle způsobu, jak přikázání počítáme) – viz Ex 20,6 a Dt 5,20. Věřím, že Ježíš nás povolal k vysokému standardu pravdy. Nemusíme tedy již „šroubovat“ každý nový vědecký objev do interpretace Genesis podle kreacionistů mladé země.³ Místo toho máme svobodu objevovat, jak Bůh zjevuje sám sebe ve svém stvoření.
- c) Věda pro nás přestává být kamenem úrazu a prostředkem, který nás odvádí od Boha. Máme svobodu sytit hladové, dát vodu těm, kdo žízní, poskytovat přístřeší cizincům, oblékat nahé a navštěvovat nemocné a vězně (Mt 25,31-46). Můžeme se soustředit na velké povolání (Mt 28,18-20).

6. Evoluce není „velmi dobrá“

V Gn 1,31 Bůh pohlédl na vše, co učinil a: „*Bůh viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré*“. Tento verš se používá jako námitka, že evoluce nemohla být součástí Božího plánu, protože zahrnuje přírodní výběr, tj. přežití silnějšího (či spíše lépe adaptovaného), a to nemůže být v Božích očích „velmi dobré“. Kreacionisté jako důkaz, že evoluce není „velmi dobrá“, citují úryvek z posledního odstavce Darwinovy knihy *O původu druhů*: „...z války v přírodě, z hladu a smrti ...“

Věřím, že tento argument je založen na pohledu, který staví člověka do centra dění, a jako takový podkopává autoritu Písma. Bible je plná příkladů, kde se lidský názor o tom, co Bůh považuje za „velmi dobré“, prokázal jako zásadně mylný. Prorok Samuel chtěl pomazat Jišajova nejstaršího syna Elíaba za Izraelského krále, ale Bůh mu nařídil, aby místo toho pomazal nejmladšího syna Davida. (1 Sam 16,1-13). Petrovi muselo být vidění o tom, že má sdílet evangelium s pohany, ukázáno třikrát, protože si myslel, že pohané jsou nečistí (Sk 10,1-29).

V době Galilea představitelé církve prohlašovali, že Měsíc byl stvořen Bohem jako dokonalý, což si představovali tak, že je hladký (měsíční vzor měl reflektovat pozemskou nedokonalost). Galileův dalekohled však odhalil, že na Měsíci jsou krátery a hory; dalekohled nicméně nepopřel, že Bůh Měsíc stvořil. Správa parků Spojených států se po mnoho let snažila hasit lesní požáry v Yellowstone National Parku a to až do velkého požáru v r. 1988. Nyní převládá teistický pohled, že Bůh stvořil ekosystém, kde je pro vznik nového života nezbytná fyzická smrt a molekulární rozpad. Zvířata v divoké přírodě tento koncept v jistém smyslu znají; prostě pokračují v pastvě, zatímco oheň hoří, a když se přiblíží, tak ustoupí stranou a nechají oheň projít.

V únoru 1993 jsem po výstupu na Kilimanžáro navštívil safari v severní Tanzánii. Jel jsem do kráteru Ngorongoro a do národního parku Serengeti. Překvapily mne tam dvě věci: jak zelená je krajina v Africe a to, že **zabíjení je zde velmi řídkým jevem**. National Geographic a Discovery Channel zanechávají v divácích dojem neustálého zabíjení, obrazy lvů, kteří loví a sráží k zemi antilopy. Je jasné, že lov je vzrušující a plný přirozeného dramatu – a to je skvělá podívaná pro diváky TV. Avšak když jste skutečně tam, realita je jiná. Je velmi těžké pozorovat nějaké ulovení kořisti či být vůbec svědkem alespoň jediného takového případu. Když někdo z průvodců objeví ulovené zvíře, svolává ostatní výpravy vysílačkou a všechny minibusy se sjíždějí, aby si turisté mohli udělat snímky. **Celkový dojem, který jsem z divočiny ve východní Africe získal, byl dojem pokoje a míru.** Ano, je tu nebezpečí, ale přirozený obrázek je krásný a úchvatný! Rozhodně to nevypadá jako neustávající bitva

³ YEC (Young Earth Creacionism) – nejvíce fundamentalistický směr kreacionismu zastávající názor, že Země je nejvýše 10 000 let stará. (pozn. překl.)

o život. Celkový obrázek tedy není o utrpení a krutosti, hladu a smrti. Místo toho vše vypadá ne sice dokonale, ale „velmi dobře“. Právě tak, jak to Bůh řekl.

Věřím, že fráze „velmi dobré“ v Gn 1,31 znamená „bez hříchu“. Jakékoli jiné pochopení by bylo třeba doložit Písmem. Pokud takové potvrzení nemáme, je naše posuzování toho, co je „velmi dobré“ pouhým lidským názorem.

Jak by vypadal svět bez hříchu dnes? Lidé by vzájemně spolupracovali, sdíleli se a společně uctívali Boha. Nebyly by války ani vraždy, zášť či násilí. Lvi by stále lovili a zabíjeli zebry či antilopy, ale ani jedni by nebyli loveni pytláky ani by neumírali na otravu průmyslově znečištěnou vodou. I nadále by existovaly přírodní katastrofy jako bouřky, soptící vulkány a zemětřesení. Pravděpodobně by přitom i pár lidí zahynulo nebo bylo zraněno, avšak jejich počet by byl pravděpodobně mnohem nižší, protože lidé by si mohli svobodně zvolit k životu bezpečnější místa, varovali by se navzájem a starali se dobře o ty, kteří by se nacházeli v postižených oblastech. A Bůh by tak byl oslaven tím, jak si lidé v jeho Jménu vzájemně pomáhají. Lidstvo by se přestalo bát ostnu fyzické smrti (1 kor 15,54-56). Tuto smrt by všichni vnímali jako přechod do věčného života s Bohem (Sk 7,55.56). Takový svět by nebyl nebem. Ale osobně bych byl ochoten takový svět nazvat jako „velmi dobrý“, a věřím, že Bůh ho tak nazval v Gn 1.

Pokud si přečteme celý odstavec z knih O původu druhů (šesté vydání), a ne pouze část vytrženou z kontextu, dostaneme jiný obrázek:

„Tak z války v přírodě, z hladu a smrti vznikají ty nejnádhernější objekty, které jsme schopni vnímat, konkrétně vyšší živočišné druhy. V tomto pohledu na život je majestátnost; jen několik málo sil bylo původně vdechnutých Stvořitelem do několika forem či snad dokonce pouze do jedné jediné, a během otáčení naší planety podle pevně daného zákona přitažlivosti se postupně z tak jednoduchého počátku vyvinulo nekonečného množství nejkrásnějších a nejnádhernějších forem.“

Protože jsem křesťan, zatímco Darwin byl agnostik, je pro mne tím nejnádhernějším objektem, který jsem schopen si představit, Ježíš Kristus vzkříšený z mrtvých, oslavený a sedící na pravici Boha Otce. Nicméně Darwin zde evokuje téma, které je biblické: Bůh může dát vzniknout dobrým věcem z toho, co lidstvo považuje za zlé. To vyjadřují i slova Josefa v Gn 50,20: *„Vy jste proti mně zamýšleli zlo, Bůh však zamýšlel dobro; tím, co se stalo, jak dnes vidíme, zachoval našimu četným lid“*. A Petr podobnou myšlenku opakuje ve Sk 2,22-24: *„Muži izraelští, slyšte tato slova: Ježíše Nazaretského Bůh potvrdil před vašimi zraky mocnými činy, divy a znameními, která mezi vámi skrze něho činil, jak sami víte. Bůh předem rozhodl, aby byl vydán, a vy jste ho rukou bezbožných přibili na kříž a zabili. Ale Bůh ho vzkřísil; vytrhl jej z bolestí smrti, a smrt ho nemohla udržet ve své moci.“*

Zdá se, že ani Darwin nebyl uchvácen „válkou v přírodě“, ale místo toho, aby popíral, že evoluce proběhla, zdůraznil téma, které je biblické. Bůh může obrátit okolnosti, které lidé považují za špatné, v dobrý konec. Darwin v evoluci viděl majestátnost a ruku Stvořitele. A tak to vidím i já.

Kreacionisté se ptají, proč si Bůh jako metodu stvoření vybral evoluci, která zahrnuje zakoušení nedostatku, smrt a boj o přežití. Mojí odpovědí je, že příroda, jak ji známe, je „krev v zubech a čelistích“, ať je již teorie evoluce pravdivá, či ne. Zakoušení nedostatku, smrti a boje o přežití není ve své podstatě chybou evoluce. Přes tyto zjevně špatné věci Bůh používá evoluci k tomu, aby dal vzniknout velkému dobru a bohatství života. To je biblické téma. Jak zdůraznil křesťanský biolog Kenneth Miller, díky evoluci je nevyhnutelné, že někde ve vesmíru jednoho dne povstane stvoření schopné poznávat Boha a milovat ho. Tímto stvořením jsme my. Odpověď na počáteční otázku tedy zní: Bůh si zvolil evoluci jako metodu pro své stvoření, protože ze špatných okolností dává rád vzniknout dobrým věcem. Chvála Bohu!